

Sygn. akt III Ca 770/15

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Tomasz Pawlik (spr.)

Sędziowie: SO Magdalena Balion - Hajduk

SR (del.) Roman Troll

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 24 września 2015 r. na rozprawie sprawy

z wniosku Gminy G.

z udziałem M. M., E. Ś. i A. S.

o stwierdzenie nabycia spadku po J. Ś.

na skutek apelacji uczestników postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 8 stycznia 2015 r., sygn. akt I Ns 2272/14

postanawia:

- 1. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 1 w ten sposób, że stwierdzić, że spadek po J. Ś., synu P. i J., zmarłym dnia 18 marca 2012 r. w G., ostatnio stale zamieszkałym w G., na podstawie ustawy nabyła Gmina G. w całości z dobrodziejstwem inwentarza;**
- 2. oddalić wniosek wnioskodawcy o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego.**

SSR (del.) Roman Troll SSO Tomasz Pawlik SSO Magdalena Balion - Hajduk

Sygn. akt III Ca 770/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy stwierdził, że spadek po J. Ś., zmarłym 18.03.2012 e. w G., nabył w całości małoletni uczestnik postępowania M. M. z dobrodziejstwem inwentarza.

Sąd I instancji ustalił, że J. Ś. zmarł 18 marca 2012r. w G. gdzie ostatnio stale mieszkał. Żonaty był jeden raz z E. Ś. i z tego związku pochodzi jedno dziecko: A. S.. Dzieci pozamałżeńskich ani przysposobionych nie miał. Testamentu nie sporządził. Zarówno żona jak i córka złożyły oświadczenie o odrzuceniu spadku w ustawowym terminie tj. w dniu 25 kwietnia 2012 r. Wobec powyższego do kręgu spadkobierców wszedł wnuk spadkodawcy małoletni M. M.. A. S. imieniem syna odrzuciła spadek w dniu 19 listopada 2012 r. po otrzymaniu postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 11 września 2012r. wydanego w sprawie V. N. 250/12 o zezwolenie na odrzucenie spadku po J. Ś.,

które uprawomocniło się w dniu 3 października 2012r. Nie sporządzono aktu poświadczenia dziedziczenia. W skład spadku wchodzi mieszkanie własnościowe położone w G..

Na bazie powyższych ustaleń Sąd Rejonowy ocenił, że skuteczne było oświadczenie żony i córki spadkodawcy o odrzuceniu spadku, natomiast nie było skuteczne takie oświadczenie złożone w imieniu małoletniego. W tym kontekście podkreślono, że termin do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, określony w art.1015 § 1 k.c. jest terminem zawitym. Jego upływ powoduje utratę uprawnienia do skutecznego złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku. Brak wobec tego jakichkolwiek argumentów, aby w przypadku małoletniego uznać, że termin ten został zachowany, gdy przed jego upływem rodzice wystąpili do sądu o udzielenie im zezwolenia, o którym mowa w art. 101 § 3 k.r. i o. Z art. 1015 § 1 k.c. wynika jednoznacznie, że rodzice powinni w imieniu małoletniego złożyć oświadczenie o odrzuceniu przez niego spadku przed upływem sześciu miesięcy, od dowiedzenia się przez nich o tytule powołania go do spadku. W rozpoznawanej sprawie rodzice dowiedzieli się o tytule powołania małoletniego do spadku w dniu 25 kwietnia 2012 r. i od tego dnia zaczął biec sześciomiesięczny termin do złożenia przez nich oświadczenia o odrzuceniu spadku. Postanowienie sądu rodzinnego o udzieleniu matce zgody na złożenie takiego oświadczenia uprawomocniła się 3 października 2012 r., czyli jeszcze przed upływem terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku a A. S. złożyła oświadczenie dopiero 15 listopada 2012r. a więc po terminie.

Kierując się opisaną oceną skuteczności oświadczenia matki małoletniego uczestnika z 15 listopada 2012 r. Sąd Rejonowy stwierdził – przy zastosowaniu art.931 § 1 i 2 oraz art.1020 k.c. – że jedynym spadkobiercą zmarłego jest małoletni uczestnik postępowania.

Od opisanego postanowienia apelację wniósł małoletni uczestnik postępowania. Skarżący domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia poprzez stwierdzenie, że spadek po zmarłym nabyła Gmina G. lub też jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. W apelacji podniesiono zarzut naruszenia prawa materialnego tj.art.1015 § 1 k.c. w zw. z art.101 § 1 k.r. i o., a także prawa procesowego: art.233 i art.328 w zw. z art.361 k.p.c.. W uzasadnieniu apelacji podkreślono, że matka małoletniego niezwłocznie pod odrzuceniu przez nią spadku złożyła w Sądzie Rejonowym wniosek o zezwolenie na złożenie przez nią oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletniego syna. Podjęła też niezwłocznie czynności zmierzające do odrzucenia spadku w imieniu małoletniego po uzyskaniu zgody sądu opiekuńczego. W ocenie skarżącego termin do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku przez małoletniego został zatem zachowany, za czym przemawia także treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20.11.2013 r. sygn. akt I CSK 329/13.

Na rozprawie apelacyjnej wnioskodawczyni-Gmina G. wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Nie można podzielić zarzutu apelacji, jakoby Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia prawa procesowego poprzez dokonanie ustaleń z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów. Przeciwnie, Sąd I instancji, dokonał ustaleń faktycznych zgodnie ze gromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, nie pomijając żadnych istotnych okoliczności i ocenił zgromadzone dowody w uzasadnieniu zapadłego orzeczenia zgodnie z zasadami logiki o doświadczenia życiowego. W istocie w apelacji trudno doszukać się argumentów, które kwestionowały by te ustalenia.

Rację ma natomiast skarżący, że Sąd I instancji nie wyciągnął właściwych wniosków z prawidłowo ustalonych okoliczności sprawy, co doprowadziło w rezultacie do naruszenia art.1015 § 1 k.c. w zw. z art.101 § 1 k.r. i o..

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 listopada 2013 r. sygn. akt I CSK 329/13 (OSNC 2014 nr 9 poz. 93) złożenie wniosku o zezwolenie na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego powoduje zawieszenie-na czas trwania postępowania-biegu terminu określonego w art.1015 § 1 k.c.. Także w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28.05.2015 r. sygn. akt III CSK 352/14 stwierdzono, że w sytuacji, w której ustawa wymaga uzyskania zgody sądu,

od której uzależniona jest możliwość skutecznego odrzucenia spadku, wystąpienie przez przedstawiciela ustawowego spadkobiercy do sądu opiekuńczego o jej udzielenie przed upływem terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, sprawia, że termin ten ulega przerwaniu na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. stosowanego w drodze analogii.

Pogląd ten Sąd Okręgowy, w niniejszym składzie, w pełni aprobuje. Konieczność uzyskania zgody sądu na odrzucenie spadku przez osobę małoletnią oznacza bowiem istnienie przeszkody dla wykonania uprawnienia przewidzianego w art. 1015 § 1 k.c. Złożenie wniosku do sądu opiekuńczego jest czynnością przedsięwziętą przez przedstawiciela ustawowego małoletniego spadkobiercy bezpośrednio w celu uzyskania zgody sądu opiekuńczego umożliwiającej następnie skuteczne i ważne złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletniego spadkobiercy. Podjęcie zatem przez przedstawiciela ustawowego tej czynności powinno powodować podobne skutki, jak wszczęcie postępowania zmierzającego do uzyskania prejudykatu umożliwiającego dochodzenie roszczenia, a więc prowadzić do przerwy biegu terminu wskazanego w art. 1015 § 1 k.c..

Mając powyższe na uwadze, w okolicznościach rozpatrywanej sprawy trzeba ocenić, że złożone przez małoletniego oświadczenie o odrzuceniu spadku spowodowało skutki z art.1020 k.c., co oznacza, że małoletni jest wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku. Postanowienie sądu opiekuńczego o udzielenie zgody na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku uprawomocniło się bowiem 3 października 2012 r., a zatem złożenie samego oświadczenia w dniu 15 listopada 2012 r. nastąpiło w terminie (art.1015 § 1 w zw. z art.123 § 1 pkt 1 i art.124 § 2 k.c.).

Z niewadliwych i niekwestionowanych ustaleń Sądu Rejonowego wynika, przy uwzględnieniu, że małoletni uczestnik-wnuk spadkodawcy skutecznie odrzucił spadek, że wszyscy ustawowi spadkobiercy zmarłego odrzucili po nim spadek. Z uwagi na treść art.1020 k.c. zasadna jest zatem ocena, że brak małżonka spadkobiercy, jego krewnych i dzieci małżonka spadkodawcy powołanych do dziedziczenia z ustawy.

W tym stanie rzeczy należało zatem, na zasadzie art.386 § 1 w zw. z art.13 § 2 k.p.c. zmienić zaskarżone postanowienie i stwierdzić, na podstawie art.935 w zw. z art. 1023 § 2 k.c., że spadek przypadł gminie ostatniego miejsca zamieszkania zmarłego tj. Gminie G. z dobrodziejstwem inwentarza.

Nie zasługiwał na uwzględnienie wniosek wnioskodawczyni o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego zarówno ze względu na ogólną zasadę, że każdy z uczestników ponosi we własnym zakresie koszty postępowania nieprocesowego związane z jego udziałem w sprawie (art.520 § 1 k.p.c.) jak i z tego względu, że żądanie zgłoszone przez wnioskodawczynię w postępowaniu odwoławczym nie zostało uwzględnione.

SSR (del.) R. Troll SSO T. Pawlik (spr.) SSO M. Balion-Hajduk